

Til frivillige i Dansk Flygtningehjælp

Kommunale kan- og skal-opgaver i forhold til flygtninge og deres familie

INDLEDNING

En del frivillige oplever at være i tvivl om kommunens forpligtelser i forhold til flygtninge og deres familie. Hvilke opgaver **skal** kommunen udføre, og hvilke opgaver **kan** kommunen udføre? Tvivlen omkring kommunens forpligtelser kan også hænge sammen med usikkerhed om, hvornår en frivillig udfører opgaver, som burde varetages af kommunen. Andre gange kan tvivlen mere handle om, hvilke rettigheder en flygtning kan påberåbe sig over for en kommune.

Denne oversigt kan forhåbentlig hjælpe til lidt afklaring. Men husk vi har de **frivillige rådgivninger** i Dansk Flygtningehjælp, hvor både frivillige og flygtninge kan søge råd og vejledning.

Der kan ikke laves en udtømmende oversigt over samtlige kommunale opgaver. Denne oversigt beskriver primært kommunale opgaver omkring modtagelse af nye flygtninge og opgaverne i integrationsperioden under integrationsloven, men oversigten beskriver ikke samtlige mulige opgaver.

Både **kan- og skal-opgaver** kan varetages på forskellige måder i kommunerne, da de lovbundne skal-opgaver ofte er forbundet med individuelle, konkrete skøn, og kan-opgaverne er mangfoldige. Der er derfor sjældent en facitliste, man kan slå op i for at afgøre, om en kommune har gjort, hvad den skal eller kan.

I forlængelse af finanslovsaftalen 2019 vedtog Folketinget den 21. februar 2019 lovforslaget L140. Loven træder i kraft den 1. marts 2019, men dele af loven træder dog i kraft på forskellige tidspunkter over de næste to år (Lov nr. 174 af 27/02/2019). Den nye lov medfører bl.a. ændringer af forskellige begreber på integrationsområdet. I boksen nedenfor er der et kort overblik:

Hidtidige begreb	Nyt begreb	Ikrafttrædelse
Integrationskontrakt	Kontrakt	1. marts 2019
Erklæring om integration og aktivt medborgerskab	Opholds- og selvforsørgelseserklæring	1. marts 2019
Integrationsprogram	Selvforsørgelses- og hjemrejseprogram	1. juli 2019
Integrationsydelse	Selvforsørgelses- og hjemrejseydelse	1. januar 2020

1. KOMMUNALE OPGAVER I INTEGRATIONSPERIODEN

Kommunen har helt overordnet ansvaret for boligplacering af nyankomne flygtninge, der er visiteret til den pågældende kommune, integrationsprogrammer for flygtninge og familiesammenførte, udbetaling af integrationsydelse, udbetaling af hjælp i særlige tilfælde og koordinering i forhold til den øvrige integrationsindsats i kommunen.

Indkvartering og bolig:

Pr. 1. marts 2019 trådte en ny lov i kraft, der ændrer på reglerne for kommunernes anvisning af en permanent bolig efter integrationsloven. Det betyder, at kommunerne *ikke* længere skal anvise en permanent bolig til flygtninge, som Udlændingestyrelsen visiterer til en kommune pr. 1. marts 2019 og derefter. Kommunerne skal dog fortsat anvise en permanent bolig til flygtninge, der *er* boligplaceret og visiteret til en kommune før 1. marts 2019, *når* det er muligt jf. integrationsloven § 12.

Kommunen **skal** fortsat sørge for et midlertidigt opholdssted til flygtninge, der får opholdstilladelse og ankommer til kommunen efter d. 1. marts 2019. Det betyder, at flygtninge fremadrettet må skaffe sig en bolig på lige fod med andre boligsøgende. Kommunen **kan** vælge at anvise en bolig efter regler for løsning af kommunale boligsociale opgaver, og kommunen **kan** dog fortsat anvise en permanent bolig efter integrationsloven til de flygtninge, der bor i et midlertidigt opholdssted og fortsat er boligsøgende.

Integrationsloven giver ikke ret til at vælge imellem flere boligtilbud. Men kommunen **kan** inddrage flygtningen i de kommunale overvejelser omkring en boligløsning, inden tilbuddet gives.

En kommune er ikke forpligtet til at anvise en bolig til familiesammenførte, da de forventes at tage ophold hos den, som de er familiesammenført til. Kommunen **kan** vælge at tage højde for en senere familiesammenføring i deres boliganvisning af en anvist flygtning.

Kommunen er ikke forpligtet til at anvise en bolig til en person, der skifter opholdsgrundlag fra fx familiesammenført til flygtninge efter integrationsloven. Den pågældende må derfor skaffe en bolig på lige fod med andre boligsøgende. Kommunen **kan** vælge at anvise en bolig efter de almindelige boligregler.

Vedr. permanente boliger

Kommuner må ikke anvise en bolig i de såkaldte ghettoområder. Der er ikke eksplicitte krav til den permanente boligs kvalitet, indretning, størrelse og beliggenhed. Men den anviste bolig skal være lovlig til beboelse. Herudover skal den anviste boligs husleje være til at betale for flygtningen. Boligen behøver ikke være en selvstændig bolig, og kommunen kan henvise en flygtning til en delebolig som permanent løsning. Ved anvisning til bofællesskab bør kommunen dog tage hensyn til køn, alder m.v. og vurdere, om personen er egnet til at indgå i et fællesskab. Bemærk, at det kun gælder for dem, der fortsat har ret til at få anvist en permanent bolig efter integrationsloven (se ovenfor).

Flygtninge kan søge om boligstøtte til den anviste permanente bolig. Anvise kommunen en dyr bolig, hvor huslejen overstiger halvdelen af husstandsindkomsten, **skal** kommunen give fuld boligstøtte efter lov om individuel boligstøtte. Endvidere kan kommunen bevillige "særlig støtte" til høje boligudgifter og/eller til familier med stor forsørgerbyrde (jf. lov om aktiv socialpolitik). Bemærk dog reglerne om kontanthjælpsloft også gælder for modtagere af integrationsydelse. Det kan få betydning for både udbetaling af boligstøtte og den særlige støtte til boligudgifter. Der er særligt lavere loft for integrationsydelsesmodtagere.

Vedr. midlertidige opholdssteder

Kommunen **skal** som tidligere beskrevet anvise nyankomne flygtninge et midlertidigt opholdssted. Kommunen må ikke anvise et midlertidigt opholdssted i et såkaldt ghettoområde eller i et udsat boligområde. Reglerne i lejeloven finder ikke anvendelse i forbindelse med indkvartering i midlertidige opholdssteder. Det betyder bl.a., at lejelovens opsigelsesvarsel ikke gælder, og et midlertidigt opholdssted ikke har karakter af et egentligt lejemål. De midlertidige opholdssteder kan være af meget forskellige standarder – det behøver fx ikke være en selvstændig bolig eller et selvstændigt værelse. En kommune kan anvise et værelse i et bofællesskab eller et værelse til deling med en eller flere flygtninge, hvis den pågældende flygtning er enlig. Der skal dog tages hensyn til personlige forhold herunder alder, køn og særlig psykisk sårbarhed som fx traumatisering (jf. bekendtgørelse om boligplacering af flygtninge).

Der er ikke i integrationsloven fastsat krav til det midlertidige opholdssteds standard eller karakter. Det skal dog være lovligt og godkendt til beboelse. For flygtninge, der fortsat er boligsøgende efter den 5-årige periode under integrationsloven er ophørt, har mulighed for at blive boende i det midlertidige opholdssted under uændrede vilkår til de selv kan skaffe en bolig eller kommunen evt. anvise en anden bolig.

Der er fastsat et loft over, hvor meget en kommune må kræve i egenbetaling fra en flygtning. Det fremgår af en bekendtgørelse med den maksimale betaling for midlertidige indkvarterings- og opholdssteder for flygtninge. Den maksimale månedlige betaling kan i perioden fra den 1. januar 2019 til den 31. december 2019 højst udgøre: 1) Enlige med og uden børn 2.281 kr., 2) Par uden børn 4.180 kr., 3) Par med et, to eller tre børn 4.561 kr. og 4) Par med fire eller flere børn 4.941 kr. (BEK nr. 1490 af 12/12/2018). Der ydes derfor ikke boligstøtte til midlertidige opholdssteder.

Kommunens afgørelser om boligplacering herunder afgørelser om midlertidige opholdssteder kan indbringes for Ankestyrelsen (jf. integrationslovens § 53).

Kommunal hjælp ved ankomsten

Der er ingen specificerede regler om, hvordan en kommune praktisk skal tage imod, når nye flygtninge ankommer. Nogle kommuner gør meget ud af selve modtagelsen (fx mad i køleskabet, møbler, udstyr, en mentor, vejledning om boligen og lokalområdet), og andre kommuner mindre. Nogle kommuner henter ved stationen, og andre gør ikke. Så ved ankomst og modtagelse kan der i praksis være meget forskel på støtten fra henholdsvis kommunale og frivillige kræfter. En eventuel diskussion om, hvad man kan forvente af en kommune her, og hvordan arbejdsfordelingen skal være mellem frivillige og kommunalt ansatte ved ankomsten, kan altså ikke tages ud fra paragraffer. Diskussionen må

tages ud fra rimelighed, samarbejdsrelationer, frivilliges ressourcer og hvad der er mest hensigtsmæssigt.

Økonomisk hjælp til etablering i boligen

En flygtning **kan** få økonomisk hjælp fra kommunen til at dække udgifter ved at anskaffe møbler, køkkenudstyr og andet til boligen. Det sker efter regler i integrationslovens kapitel 6 om hjælp i særlige tilfælde. Der kan ydes hjælp til rimeligt begrundede udgifter, såfremt udgifterne vil vanskeliggøre den pågældendes og familiens muligheder for at klare sig selv i fremtiden. Normalt skal udgiften herudover være uforudset, men det kan der undtages fra, når udgiften er af afgørende betydning for familiens livsførelse. Flygtninge vil normalt blive undtaget fra dette krav. De har typisk ikke haft mulighed for forudgående opsparing. Økonomisk hjælp til møbler mv. ydes på grundlag af en *konkret individuel vurdering*. Mange kommuner har interne retningslinjer med vejledende rådighedsbeløb og lister over hvilke udgifter, der kan ydes hjælp til. Disse retningslinjer må imidlertid ikke betyde, at der undlades en konkret individuel vurdering af flygtningens økonomiske formåen og rimeligheden i en udgift. Den anden vej rundt kan flygtninge så heller ikke slå op i en lovbestemt facitliste for, hvor meget og til hvad, der skal ydes støtte. Det er fx ikke lovstridigt at henvise til at anskaffe genbrugsmøbler.

Hjælp til betaling af boligindskud og den løbende boligstøtte i permanente boliger ydes efter reglerne i lov om individuel boligstøtte, hvor der er et særligt kapitel 11 vedr. lån til betaling af indskud til flygtninge. Der kan ikke ydes boligstøtte til midlertidige opholdssteder, hvilket skyldes, at der er et loft over den maksimale betaling for midlertidige opholdssteder (se ovenfor).

Flytning

En flygtning **kan** fortsætte sin deltagelse i et integrationsprogram i en anden kommune, hvis denne kommune godkender at overtage ansvaret for programmet. Bemærk, at det er vigtigt at kontakte tilflytningskommunen og få dem til at overtage ansvaret inden man flytter.

Tilflytningskommunen er ikke forpligtet til at anvise en bolig efter integrationsloven, når en flygtning flytter fra en kommune til en anden. Det gælder dog ikke, hvis flytningen skyldes ganske særlige personlige forhold hos flygtningen, herunder hvis flytning er nødvendiggjort af alvorlig behandlingskrævende sygdom. Der er her tale om en snæver undtagelse.

Overtages ansvaret for integrationsprogrammet af den nye kommune, så **skal** den også yde evt. forsørgelseshjælp som fx integrationsydelse, hvis den pågældende er berettiget til ydelsen.

Den nye kommune **skal** overtage ansvaret, hvis flytningen er af væsentlig betydning for den pågældendes integrationsforløb (nødvendigt for at varetage et arbejde), eller hvis særlige personlige forhold taler for det (tungtvejende hensyn).

Hvis tilflytningskommunen ikke vil overtage ansvaret, kan konsekvenserne - udover manglende mulighed for deltagelse i et integrationsprogram - være nedsættelse eller ophør af integrationsydelsen. Tilflytningskommunen **skal** dog fortsat tilbyde danskundervisning. Et afslag på overtagelse af integrationsansvaret kan påklages til Ankestyrelsen jf. integrationsloven § 53, stk. 2.

For dem, der fortsat har ret til at få anvist en permanent bolig efter integrationsloven, så **skal** kommunen kun anvise den første permanente bolig. Hvis flygtningens boligbehov efterfølgende ændrer sig fx ved familiesammenføring eller flytning til en anden kommune, så er kommunen ikke efter integrationsloven forpligtet til at anvise en ny bolig. Kommunen er ikke forpligtet til at finde en permanent bolig inden for en bestemt frist, og kommunen er ikke forpligtet til at sætte opgaven med at finde permanente boliger til flygtninge over behovet for at finde boliger til andre borgere med behov for hjælp.

En kommune **kan** efter økonomisk behov yde hjælp til flytning, som forbedrer bolig- eller erhvervsforhold. Kommunen kan også yde hjælp til flytning fra en bolig med en boligudgift, der overstiger flygtningens økonomiske formåen (integrationslovens § 39). Ved flytning til en bolig i en anden kommune betales hjælpen af fraflytningskommunen. Det er en forudsætning, at tilflytningskommunen accepterer at overtage integrationsansvaret.

Integrationsprogram, kontrakt og helbredsmæssige vurderinger

Integrationslovens regler om integrationsprogrammets varighed, indhold og form samt reglerne om helbredsmæssig vurdering blev ændret i foråret 2016. Der er tale om omfattende ændringer med et stærkere fokus på beskæftigelse.

Integrationsprogram og kontrakt:

Kommunen **skal** tilbyde voksne flygtninge og familiesammenførte et integrationsprogram. Programmet er i første omgang 1 år men kan forlænges op til 5 år (efter kommunens overtagelse af integrationsansvaret).

For modtagere af integrationsydelse skal programmet indeholde både danskuddannelse og beskæftigelsesrettede tilbud. Programmet skal påbegyndes snarest muligt og senest 1 måned efter kommunens overtagelse af integrationsansvaret. Kommunen skal ikke men **kan** tilbyde mindreårige uledsagede flygtninge et integrationsprogram.

Kommunen **skal** vurdere om en udlænding er jobparat eller aktivitetsparat 3 måneder efter overtagelsen af integrationsansvaret. I de første 3 måneder **skal** kommunen anse en udlænding for at være jobparat, med mindre det er åbenbart, at den pågældende ikke kan deltage i virksomhedspraktik eller løntilskud. De forskellige tilbud tilrettelægges efter om den pågældende vurderes jobparat eller aktivitetsparat.

Programmet skal tilrettelægges med henblik på hurtigst mulig ordinær beskæftigelse og selvforsørgelse. Kommunen **skal** så vidt muligt inden for 2 uger og senest ved integrationsprogrammets begyndelse give udlændinge på integrationsydelse et såkaldt virksomhedsrettet tilbud dvs. virksomhedspraktik eller ansættelse med løntilskud. For aktivitetsparate kan de virksomhedsrettede tilbud de første 6 måneder være et forberedende forløb til virksomhedsrettede tilbud.

For jobparate udlændinge skal virksomhedstilbuddet have et gennemsnitligt omfang på mindst 15 timer om ugen. For aktivitetsparate udlændinge skal timetallet afgøres efter en konkret individuel vurdering. Varigheden af tilbud om virksomhedspraktik er som udgangspunkt 4 uger for de jobparate og 13 uger for de aktivitetsparate med mulighed for forlængelse.

Den virksomhedsrettede indsats **skal** være kontinuerlig. For jobparate udlændinge må der derfor maksimalt være 6 uger mellem de virksomhedsrettede tilbud. For aktivitetsparate skal indsatsen tilrettelægges efter den enkeltes forudsætninger og behov, og timetallet skal derfor også fastsættes efter en konkret individuel vurdering. Kommunen **kan** undlade at give et virksomhedsrettet tilbud, hvis det er åbenbart, at udlændingen ikke er i stand til at deltage i tilbuddet.

Kommunen **kan** pr. 1. marts 2019 tilbyde vejledning og opkvalificering til personer omfattet af repareringslovens målgrupper, hvis det vurderes relevant med henblik på at understøtte eller forberede tilbagevendende til det oprindelige hjemland eller et tidligere opholdsland. Kommunen kan ved deltagelse i denne type vejledning og opkvalificering fravige kravet om, at der er maksimalt, må gå 6 uger mellem hvert virksomhedsrettet tilbud for jobparate.

Inden for den første måned **skal** kommunen i samarbejde med den pågældende udarbejde en såkaldt kontrakt. Kontrakten skal beskrive beskæftigelses- og uddannelsesmål og beskrive tilhørende aktiviteter i integrationsprogrammet. Kontrakten skal herudover angive, hvilken forvaltning i kommunen, der er ansvarlig for at koordinere integrationsindsatsen for den enkelte.

Kommunen **skal** i forbindelse med udarbejdelsen af kontrakten oplyse om mulighederne for at få foretaget en formel vurdering af udlændingens uddannelseskvalifikationer (jf. lov om vurdering af udenlandske uddannelseskvalifikationer m.v.).

Efter den 5-årige periode under integrationsloven skal en eventuelt fortsat indsats gennemføres efter reglerne i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats.

For en gennemgang af muligheder økonomisk hjælp herunder den løbende integrationsydelse henvises til notatet *OVERSIGT – MULIG ØKONOMISK HJÆLP TIL FLYGTNINGE OG DERES FAMILIE*.

Udgifter ved deltagelse i integrationsprogrammet:

Kommunen **kan** efter integrationslovens § 23f yde hjælp til rimelige udgifter, som skyldes deltagelse i integrationsprogrammet fx transport, værktøj og arbejdsbeklædning, undervisningsmateriale samt egenbetaling ved ophold på højskoler. Kommunen skal i forbindelse med ydelsen af denne hjælp vurdere, om den pågældende har mulighed for selv at afholde udgiften. Vurderingen af egenbetalingsevnen skal dog ikke foretages, hvis det drejer sig om rimelige transportudgifter, som skyldes deltagelse i integrationsprogrammet for flygtninge, der modtager integrationsydelse.

Når reglerne siger individuel konkret vurdering, må en kommune godt have interne vejledende retningslinjer, men de må ikke have en fast facitliste. I praksis er der forskel kommunerne imellem både i forhold dækning af sådanne deltagelsesudgifter og generelt i forhold til ydelse af hjælp ud over integrationsydelse, såkaldt *hjælp i særlige tilfælde*. Ligesom kommunen ikke må træffe afgørelser ud fra en fast facitliste, kan flygtninge heller ikke slå op i en facitliste og se, om der er truffet en korrekt afgørelse. Der **skal** argumenteres konkret ud fra den enkeltes økonomiske situation og udgiftens karakter.

Helbredsmæssig vurdering:

Kommunen **skal** snarest muligt og inden 6 måneder fra overtagelsen af integrationsansvaret tilbyde en helbredsmæssig vurdering (både fysiske og psykiske problemer) til flygtninge, der har fået opholdstilladelse efter udlændingelovens § 8 (kvoteflygtninge/FN-flygtninge).

Til øvrige flygtninge **kan** kommunen give tilbud om helbredsmæssig vurdering, hvis kommunen efter konkret vurdering skønner, at der er behov for en nærmere afdækning af den pågældendes helbredsforhold. For familiesammenførte **kan** kommunen efter konkret vurdering beslutte at tilbyde en helbredsmæssig vurdering.

Den enkelte flygtning eller familiesammenførte bestemmer selv, om de vil tage imod et tilbud om helbredsmæssig vurdering. Tilbuddet skal stå åbent i hele integrationsperioden, selv om flygtningen vælger at sige nej tak i første omgang.

Den helbredsmæssige vurdering skal gennemføres af en læge og indeholde vurdering af behovet for videre udredning eller behandling.

2. HJÆLP I FORBINDELSE MED FAMILIESAMMENFØRING

Hjælp til ansøgning om familiesammenføring?

Det står ingen steder i integrationsloven, at kommunerne skal hjælpe med en ansøgning om familiesammenføring (udfylde skemaet etc.). Kommuner har en generel vejledningsforpligtelse, som med god vilje kan omfatte en meget generel vejledning omkring familiesammenføring. Men det er udlændingemyndighederne, dvs. Udlændingestyrelsen, som har den klare vejledningsforpligtelse i forhold til udlændingeloven.

De fleste kommuner hjælper ikke med ansøgningskemaet - og de er heller ikke forpligtet til det. Det er en ret almindelig opgave for Dansk Flygtningehjælps frivillige rådgivere og andre frivillige at hjælpe radsøgende igennem skemaet. Frivillige påtager sig under alle omstændigheder ikke en lovbunden kommunal opgave ved at hjælpe med skemaet.

Hjælp til nye familiesammenførte (når tilladelsen er givet)?

Rejsen til Danmark:

Der har tidligere været en mulighed for at få hjælp til betaling af flybilletter ved familiesammenføring til flygtninge i Danmark. Der har været en særlig statslig bevillingsramme til formålet. Ordningen blev imidlertid afskaffet i 2016. Dermed er der ikke længere mulighed for offentlig støtte til rejseudgifter for ægtefæller, der har fået tilladelse til familiesammenføring med flygtninge i Danmark.

Modtagelse og registrering ved ankomsten:

Der er ikke en tidsregel for en kommunes registrering af en ny borger. Det vil normalt kræve lidt tid for en kommune at indkalde og arrangere et møde. Det kan være en god idé, hvis familien selv booker en tid hos kommunen, når de kender ankomsttidspunktet for en familiesammenført. Integrationsprogrammet for den familiesammenførte skal påbegyndes senest 1 måned efter familiesammenføringen og ankomsten til Danmark.

Bolig ved familiesammenføring?

Der kan være behov for en anden og større bolig end den, der først er blevet anvist til en flygtning, hvis der efterfølgende kommer ægtefælle og børn til landet. Kommunen er efter integrationsloven

ikke forpligtet til at anvise en ny og større bolig ved efterfølgende familiesammenføring, da det forventes, at familien bor hos den herboende flygtning, som de er blevet familiesammenført med.

En del kommuner har dog taget højde for situationen og anviser en bolig i to omgange eller venter med at anvise den permanente bolig til familiesammenføringen er gået igennem. Dette er naturligvis kun aktuelt for de flygtninge, der fortsat har ret til at få anvist en permanent bolig (se afsnittet *Indkvartering og bolig*). Det kan her være hensigtsmæssigt for kommunen at fokusere på den samlede families behov, barnets tarv og integrationsforløbet som helhed. Selv om kommunen ikke har en beskrevet skal-opgave her, er det både **muligt** og tilladt at anvise en egnet bolig, når hele familien er samlet. Det kan gøres som led i kommunens varetagelse af den almindelige boligsociale opgave.

Økonomisk hjælp til familiesammenførte:

Hvis en familiesammenført til en flygtning ikke har formue eller egen indkomst fra opholdslandet, eller ægtefællen ikke har en erhvervsindkomst, som er tilstrækkelig til at forsørge familien, vil den pågældende have ret til forsørgelsehjælp som fx integrationsydelse. Men forsørgelsehjælp udbetales bagud, normalt tidligst 1 måned efter første henvendelse i kommunen. Det fremgår af lov om aktiv socialpolitik (§ 13b).

Kommunen kan yde op til 1 måneds engangshjælp til personer, indtil de har ret til en hel måneds integrationsydelse. Engangshjælpen ydes fra ansøgningstidspunktet, og indtil den pågældende får udbetalt integrationsydelse. Det vil typisk gælde familie til flygtninge, at der udbetales en midlertidig forsørgelseydelse (engangshjælp). Det fremgår af lov om aktiv socialpolitik (§ 25a). Engangshjælpen er normalt ikke tilbagebetalingspligtig, selv om den forudbetalte engangshjælp og den bagudtalte efterfølgende forsørgelsehjælp i princippet dækker samme periode. Engangshjælpen baseres i øvrigt på forventet rådighed (altså opfyldelse af rådighedsforpligtelsen). Som systemet er indrettet, er det normalt kun en meget kort periode, hvor den familiesammenførte ikke får berettiget hjælp.

3. BØRN - INSTITUTION OG SKOLE

Kommunerne **skal** sørge for *daginstitutionspladser*, og dette ansvar løftes ikke ved at bede frivillige om at passe børn, mens forældre deltager i aktiviteter tilbudt af kommunen – uanset om dette giver mening i en konkret situation. Nogle gange kan pasning af børn være en meningsfuld frivillig aktivitet, men den kan ikke erstatte kommunens forpligtelse i forhold til at sikre daginstitutionsdækning.

Kommunerne **skal** tilbyde *skolegang* for børn i den skolepligtige alder. Der er ikke angivet en præcis tidsfrist for, hvornår børn skal starte i skole efter ankomsten til Danmark. Men efter dansk lovgivning (og Børnekonventionen) har alle børn ret til skolegang, så det skal ske så hurtigt som overhovedet muligt. Der skal tælles dage og ikke uger eller måneder.

Kommunerne har ikke pligt til at tilbyde *modersmålsundervisning* til andre end EU-borgere, men de **kan** vælge at gøre det.

Der er på grundlag af folkeskolelovgivningen *forskellige* løsningsmuligheder i forhold til kommunernes konkrete tilrettelæggelse af undervisningen, herunder oprettelse af modtageklasser og undervisning i dansk som andetsprog. En ny lov fra foråret 2016 giver kommunen mulighed for at etablere særlige tilbud om grundskoleundervisning til udenlandske børn og unge. Skoletilbud efter denne lov

ligger uden for folkeskolens rammer (timetal, fagrække, kvalifikationskrav til lærere m.v.), men skal stå mål med, hvad der almindelig kræves i folkeskolen.

Hvad enten det foregår i folkeskoleregi eller uden for folkeskoleloven, skal undervisningen altså tilrettelægges med hensyntagen til de særlige behov. Der er ikke en udtømmende, fast og præcis angivelse af, hvordan kommunerne skal løfte undervisningsopgaven i forhold til børn med flygtningebaggrund og andre tosprogede elever.

4. TOLKNING OG DIGITAL KOMMUNIKATION MED DET OFFENTLIGE?

Der findes ikke en egentlig ret til tolkning for den enkelte flygtning i lovgivningen. Man kan henvise til de generelle retningslinjer i forvaltningsloven omkring en kommunes vejledningsforpligtelse. En forvaltningsmyndighed skal efter de vejledende retningslinjer sikre sig, at myndigheden er i stand til at forstå borgeren og omvendt. Det kræver efter omstændighederne, at der stilles tolkebistand til rådighed.

Man kan også henvise til lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (§ 10), hvoraf det fremgår, at en myndighed har pligt til at sørge for, at sager er tilstrækkeligt oplyste. Det fremgår også, at myndighederne er forpligtede til at tilrettelægge arbejdet, så borgeren har mulighed for at medvirke (§ 4).

Generelt set kan man sige, at ifølge forvaltningslovens § 7 så skal de offentlige myndigheder i fornødent omfang yde vejledning og bistand til personer, der retter henvendelse om spørgsmål inden for myndighedens sagsområde, hvilket bl.a. indebærer at sørge for og betale for tolkebistand, når en person ikke behersker det danske sprog tilstrækkeligt godt.

I bekendtgørelse om indledende helbredsundersøgelse af nyankomne flygtninge og familie til flygtninge (BEK nr. 979 af 28/06/2016) står der, at samtaler og undersøgelser **skal** gennemføres med den fornødne kvalificerede tolkebistand, og at tolkeopgaven ikke kan overlades til nærmeste familiemedlemmer.

Efter sundhedslovens § 50 yder regionerne tolkebistand til personer, der har behov for tolkebistand i forbindelse med behandling hos privatpraktiserende læge, speciallæge og behandling på sygehus.

Pr. 1. juli 2018 er der indført et gebyr for fremmedsprogstolkning i sundhedsvæsenet for personer, der har været bosat i Danmark i mere end 3 år og fuld egenbetaling for personer, der fravælger den tolk, som sundhedsvæsenet tilbyder. Gebyret er fastsat til mellem 191-1675 kr. alt efter om det er ambulante besøg og konsultation hos egen læge, speciallæge eller indlæggelse på hospital samt om det er video-/teletolkning eller fremmødetolkning.

Der er visse grupper der er undtaget betaling af gebyret for tolkning fx 1) patienter, der pga. nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne midlertidigt eller varigt har mistet evnen til at lære, oppebære og anvende tilegnede danskundskaber. Det kan fx være torturofre og traumatiserede flygtninge, der går til behandling hos rehabiliteringscentre, 2) børn, der møder til behandling uden ledsagelse af forældre eller 3) forældre, der i forbindelse med behandling af et barn har behov for tolkebistand

(BEK nr. 855 af 23/06/2018). Det diskuteres lige nu politisk om gebyr på tolkeområdet skal udvides til andre velfærdsområder, men det er ikke fremsat eller vedtaget i Folketinget.

I forhold til det voksende krav om tvungen *digital kommunikation* med offentlige myndigheder skal man være opmærksom på, at digitaliseringslovgivningen har regler om, at der skal kunne dispenseres fra kravet om digital kommunikation fx hvis borgeren har sproglige vanskeligheder. Det fremgår også, at kommunen **skal** assistere borgere, der ikke selv kan magte at udfylde digitale ansøgningskemaer etc. Uanset den kommunale pligt til at hjælpe her, kan man selvfølgelig som hjælpsom frivillig give en håndsækning ved den digitale kommunikation.

Sine Hav, Integrationsfaglig konsulent, Dansk Flygtningehjælp